

Bartusz-Dobosi László

Füst antikvárium

Narkó, ahogy a barátai becézték Narkisz Dénest, igazi szépiú volt. Amolyan természet adta szépséggel megáldott, jóképű, harmincas keverék férfi. Anyja görög, apja magyar volt, s e két faj évezredek alatt megérlelt nemessége benne tökéletes formát öltött. Magas volt, és vékony, kissé talán már lányosan törékeny. Szőkésbarna, vékonyszálú haját oldalra fésülve hordta. Arcéle egyenletes volt és szabályos, szemei szikrázóan ezüstösek, orra arisztokratikusan kecses, szája pedig vékony, misztikus. Nagyon szerette a puha, finom pulóvereket, amelyeket mindig úgy hordott kordbársony zakója alatt, hogy az ujjai egészen a tenyere közepéig lelógtak. Sála szintén lágy pamutból készült, s szinte mindig magán hordta, akárcsak siltes svájcisapkáját, mintha valami állandóan reá leskelődő megfázástól akarná védeni magát. Ruganyos, gumitalpú cipőket hordott és légiessen kerülgette a járda kátyúiban összegyűlt tócsákat. Járása maga volt a könnyed táncbéli keringő és a kifutók magabiztos kivagyiságának a keveréke. Egész testét, mint egy építészeti remekművet építgette, díszítgette és mindez olyan harmóniát teremtett lényé körül, amelynek nehéz volt ellenállni.

Egy józsefvárosi antikváriumban dolgozott, mint kiegészítő eladó. Nem egy karrier, mégis tökéletes munkahely volt számára, hiszen a körüti üzlet remek lehetőségeket nyújtott az ismerkedésre, a kirakati létformára, ami lényéből fakadt. A könyvekre nem sok gondja volt, nem értette a filosz lelkű embereket, valószínűleg sohasem olvasott el egyetlen sort sem önszántából. Poros, elméleti ismereteknek tartott minden írást. Még addig sem jutott el a felismerésben, hogy az üzlet bejárata fölött elhelyezett Füst felirat, nem a szokványos belvárosi szmogra, hanem a Nyugat neves költőjére utal. Egyedül a könyvek félig, vagy majdnem teljesen üresen hagyott oldalainak arisztokratikus fehérségét irigyelte meg olykor, s igyekezett bőre színét ezekhez harmonizálni. Soha nem ment ki a napra fedetlen testtel, hogy bőrének hold-sápadt színét megőrizze.

Egyébként pedig naphosszat olyan fölényes lesajnálással bámulta az utcán ténfergő embereket, hogy az maga volt a sértés. Ki nem állhatta az ápolatlanságot, a slendrián öltözködést, de legjobban a dagadt embereket gyűlölte. Nem mert leülni melléjük a metrón, nehogy elkapja tőlük valahogy a házasi hajlamot.

A könyvekhez nem értett, jóformán azt sem tudta, hogy mit hol keressen a boltban. Üzleti érzéke nem volt, szórakozott és általában teljességgel használhatatlan volt minden komolyabb munkára. Főnöke, E. Koó Ilona, egy fiatal, irodalmilag és zeneileg művelt lány volt, aki pusztán azért túrta meg maga mellett pökhendi alkalmazottját, mert az első pillanattól kezdve szerelmes volt a csinos férfiba. Irigyen bámulta puha járását, s ahogy a legtöbb nő, ő is áhítózza figyelgette választottja formás fenekét. Reszketett minden mozdulatára és valami belső borzongást érzett hangjának finom dallamosságától. Szemeivel szinte fürdött a férfi látványában.

Narkó azonban megvetéssel háritotta el magától a lány közeledését, aki kifinomult ízlésének nem felelt meg. Kigúnyolta, háta mögött kibeszélte ismerőseinek a szegény lányt. Pedig E. Koó Ilona igazán szemrevaló teremtés volt. Karcsú, hosszú combú, formás, mint egy erdei nimfa. Az ember nem is értette, hogy miként maradhatott pártában. Olyan volt, mint egy hercegnői ruhaköltemény, amit még soha senki sem vett magára, mint egy felvágatlan könyv, vagy mint egy színdarab, amelyre senki sem váltott jegyet. Tele volt zeneiséggel, érzékenységgel, szerény volt és amolyan hűséges típusnak látszott.

Ezek voltak azok a tulajdonságai, amiket Narkó arcátlanul kihasználta. A lány pedig mindent eltűrt a férfinak, mert úgy hitte, hogy vágyai tárgyához való vonzódása már-már a blaszfémia határait súrolja. Képzeteiben oly nemesnek, finomnak festette meg Narkó alakját és jellemét, hogy ahhoz képest saját magát rútnak és bárdolatlannak látta. A fiú rideg elutasításai miatt azonban újra és újra ehhez az általa elképzelt ábrándképhez menekült, s azt színezgette tovább. A férfi boltbéli jelenlétét, mint egy médiumot használta szerelmi-ekszztatikus ábrándjai előhívásához. Máskor a kielégítetlenség tövisein fészkelődve, a szomorúság piszkától lázasan, válogatott kínzásokat hallucinált a férfi lényé köré és ezekben a képzetekben megnyugodott. Gondolatai azonban néha már oly távlatokba rángatták, hogy maga is megijedt tőlük. Az eszelősség és a perverzítés keverékei voltak ezek, amelyek már betegesnek tűntek. Az egyik hajnalon például arra ébredt, hogy álmában valami hideg, acélosan kérlelhetetlen teremben jár, ahol orrát a formalin fanyar szaga csavarja. Ő maga fehér köpenyt visel, amelyen mélybordó színben virágozott valami ismeretlen nedvesség. Keze könyékig belemerül valami húsos anyagba, amikor az ijedtség hideg verejtékével homlokán felismeri, hogy kéjesen simogatja belülről egy felvágott hulla gerincoszlopát. A tetem egy fiatal férfi teste volt. Saját magától elborzadva ugrott ki az ágyból, és hideg vízzel öblítette le lüktető halántékát.

– Még szerencse, hogy gondolataink és álmaink absztraktak, nem pedig élők – gondolta reszketve a tükör előtt,

s hagyta, hogy a vízcseppek lassan csöpögjenek le arcáról. – Vagy mégsem?

Narkó persze mindebből semmit sem vett észre, teljesen belemerült önnön magának tömjénezésébe, s ennek füstjétől nem látott túl saját auráján. Belefulladt önmagába. Azt ugyan érezte, hogy hatalma van a lány felett, de ezt csak, mint kényelmi szempontot vette számításba. Élvezte, hogy ennek köszönhetően azt tehet az üzletben, amit akar, hogy gyakorlatilag úgy kereshet pénzt, hogy alig kell dolgoznia. Egész nap az üzlet mögötti öltözőfülke tükörében nézegetheti magát anélkül, hogy ezért bárki is szemrehányást tenne neki. Ez volt az ő hideg, büszke lelkének való hely és helyzet. Még élvezte is, hogy a lányt egyfajta érzelmi rabszolgaságban tartva, időközönként kínozhatja egy-egy csípős megjegyzéssel, s azzal, hogy átnéz rajta. Egyre jobban elszemtelenedett, s oly galádságokra vetemedett, amelyek a szerencsétlen lány megaláztatásait sokszor az elviselhetetlenségig növelték. Narkó önzősége, rosszindulatú beképzeltsége maga volt a megtestesült amorális. Nem ismert kegyelmet, szíve egyszer sem esett meg a szerencsétlennen. Kiállhatatlan volt és olyan öntelt, hogy az ember kételkedett abban is, hogy vajon képes-e bárkit is szeretni saját magán kívül. Ez azért volt teljességgel meglepő, mert Narkó külsejének finomsága, légiessége hasonló lelkületet sejtethetett volna. Ehhez képest, valószínűleg kevés köszívűbb ember járkált a pesti körút aszfaltján, mint ő. Önnön magának volt a narkotikum. Gyakorlatilag függő helyzetbe került saját magától, s reszketett a meglegedettségétől, valahányszor megpillantotta saját tükörképét. Kényszeresen nézegette magát, igazgatta haját, ruháját. Már-már képes érzései voltak saját bőrének tapintásától, s mindezt a szerelem legmagasabb fokának hitte. Érezte ugyan ennek fonáságát, de mivel ahhoz nem érzett elég apologetikus erőt magában, hogy ismerősei előtt állandó defenzívában küzdjön felfedezéséért, inkább titkon, csak saját maga élvezetére tette mindezt.

Persze az is lehetséges, hogy mindezt zavaros családi körülményeinek köszönhette. Egyesek ugyanis tudni vélték, hogy Narkó anyját, aki egy bűbajos, gazellajárású, görög származású táncosnő volt, egyik éjjeli fellépése után megerősakolták, és Narkó ennek a nem kívánatos eseménynek volt a gyümölcse. Emiatt anyja, Leiriopé, soha sem tudta igazán megszeretni a bájós arcú fiúcskát. Családi nevét ugyan ráhagyta, de néhány év után nélküle tért vissza Görögországba. Rossz lelkiismerete miatt azonban állandóan drága ajándékokat küldözgetett neki, s ezzel teljesen elkényeztette őt. Ráadásul a fiú oly bájós volt, hogy aki csak meglátta, mind álmélkodott a szépségén, s prüntyögve közelített feléje. Narkó viszonylag hamar felismerte, hogy már gyermekként túlzó érzelmeket gerjeszt maga körül, s kihasználva ezt az adottságát, zsarolta a környezetét, különösen amúgy is lelkiismeret-furdalásos anyját. Így alakult, hogy a bájós arcú Narkó egyre önzőbb és önteltebb lett, s felnőtt korára a lány külső, egy rendkívül arrogáns, beképzelt bensőt takart. Egész lényé a test önzésének megnyilatkozása volt, s ehhez önnön imádatának egész liturgiáját dolgozta ki.

Életének célja a hódítás lett, a mások fölé kerekedés teológiája. Áldozatait állandó ámtgatásaival a végletekig kiszípolozta, szinte magába asszimilálva azok legbensőbb érzelmeit, majd szívtelenül eldobta őket. Narkó egyszerűen lenézte az embereket, és aki nem tetszett neki, azzal jobb esetben nem foglalkozott, rosszabb esetben gúny tárgyává tette. Ortodoxnak vallotta magát a szerelemben. Csak a saját Erősz-dogmái alapján volt hajlandó flörtölni bárkivel is, de még így is minden egyes alkalom után olyan szennyesen érezte magát, mint egy hithű izraelita, aki egy szamaritánussal érintkezett. Ezért aztán inkább öndoxológiákat zengett saját fülébe, s ez teljesen kielégítette őt.

Egy alkalommal a lány, hosszas tervezgetést követően, nem bírva tovább magába fojtani vágyakozását, kamikáze stílusban cselekedett. Egész nap az alkalmat leste, hogy tervét megvalósíthassa, ezért igyekezett a ritkán, de annál hosszabb időre betévedt vevőket elmarni az üzletből. Fejében zsongtak a gondolatok, a szája kiszáradt a nagy koncentrációtól, szemhéjai alatt pedig már-már a szédülés rajzolta színes fényvillámok cikáztak a nagy izgalom miatt. Azt találta ki, hogy leltározás ürügyén magukra zárva az üzletet, felkínálkozik a férfinak. Ez már a teljes kétségbeesés jele volt. Hűvös önkívülettel készült az eseményre. Minthogy hetekig finomította magában a tervet, az egészen apró részleteket is kidolgozta. Kezdve attól, hogy a késő délutáni napsugarak szűrt fénye ebben a maszatos időben pontosan mennyit fog mutatni testéből, egészen addig, hogy a verseskönyvek előterébe helyezkedve emelje a poézis magaslataiba a materialitás örökké lehangoló látványát.

Narkó kezdetben nem sejtett semmit, duzzogva és finnyáskodva pakolászta a poros könyveket és csak alibiből tette egyik helyről a másikra őket. Tulajdonképpen fogalma sem volt róla, hogy mit csinál, teljesen elmerült saját kezének szemlélésében. Azt figyelgette, hogy bőre fehérségén milyen színárnyalatokkal sejlének át kidagadó erei, és hogy ezek milyen férfissá, erőssé varázsolják ezeket az ápolat „eszközöket”. Meg volt elégedve a látvánnyal. Éppen azon tűnődött, hogy érdemes volna egy-egy nehezebb könyvet mindig magánál hordania, hogy amikor beszélget kiválasztottjával, időközönként elővéve a könyv-súlyzót, újra elérje ezt a mostani hatást.

Váratlanul azonban olyan nyugtalanság lett úrrá rajta, mint amikor az ember megéri, hogy figyelik. Idegesen nézett körül, s ekkor meglátta a félmeztelenre vetkőzött nőt, amint mindenre elszántan ott reszketett a verseskönyvekkel megrakott polc előtt. Háta mögött egy sovány kis kötet, Arisztotelész „Poétiká”-ja leste a hatást, s pár sorral arrébb ácsorgó társára, a hasonlóan karcsú Longosz „Daphnisz és Khloé” kötetére sandított, mintha azt mondta volna, hogy ilyet még a fürgetollú Arisztophanész sem tudott kitalálni. Narkóból kibuggyant a nevetés.

– Megbolondultál? – vigyorgott, miközben azért a felkínált testrészek világitó gömbölyűségét tanulmányozta.

Szegény lány pedig csak állt ott nagy zavarában, de kitartó mozdulatlansággal, és egyetlen szót sem volt képes mondani. Hallgatott a berekedésig. Soha ilyen megalázottnak, nevetségesnek, butának nem érezte magát. A férfi most győzött igazán felette, most volt a legelérhetetlenebb, mint egy ítélkező isten, amilyenek mindig is látni akarta őt. Ebben a pillanatban tudta, hogy olyan hatalmas közöttük a távolság, hogy maga is nevetségesnek találta hirtelen kivetkőzését. Szencziócs elbizakodottságnak tartotta saját viselkedését. Ebbe a felismerésébe hasított bele Narkó kegyetlen megjegyzése, mint egy júliusi napsugár a vihar után megmaradt tócsába, és cseppenként szárította fel a lány remény-vízcsappjeit.

– Na, öltözz fel, mert még valaki azt hiheti, hogy itt mi ketten...

Minden elveszett. A lány azonban mostanra már ijedsége miatt nem volt képes megmozdulni. Egy nonszensz volt ott egymás mellett ez a két test, mint valami különleges párvialalon, ezt most már ő is érezte. Eszelős, minden mindegy morál hangulat lett úrrá rajta. Hetek, hónapok óta dédelgetett álma, csak hogy egy pillanatra megérintse őt a férfi, örökre és véglegesen az álom kategóriájába definiálódott, s ettől tökéletesen dacos lett. Nem mozdult.

– Nem érted? Vegyél már fel valamit, mert az embernek elmegy itt az étvágya! – csattant fel Narkóból a szivárványos írónia és olyan megvetően nézett a lányra, hogy az sírva fakadt. Narkó azonban mit sem törődve vele, folytatta.

– Mit képzelsz? Azt hiszed, hogy én bárkinek odaadom magamat? Az én testem nem ilyen leázott, antikvár kapcsolatokra van kitalálva. Menj, aztán add el magadat itt a körúton, úgy is ez a színvonalad! Nevetséges, hogy azt feltételezted, hogy én lefeküdnék veled!

Miközben ezeket mondta, odament a bejárati ajtóhoz és rányitotta a síkítva menekülő lányra, akit karjánál megragadva kiráncigált a délutáni csúcsforgalomba. Narkó meglegedetten nevetett annak ijedtségén, és már most azt tervezgette, hogy miként fogja ezt a példátlan eseményt közkinccsé tenni. A lány pedig beleborzongva a férfi érintésébe, teljesen elvesztve realitásérzékét, mint egy elmebeteg ácsorgott a döbbszent emberek között és kéjesen mosolygott. Nem gondolt semmire, csak ízlelgette karján azt a pontot, ahol a férfi durván megragadta és boldog volt. Nem törődött a köréje gyűlt embercsoporttal, nem törődött a jövőjével, vágynai múlt időbe tették szerelembe belehasadt lelkét, és választottjának utolsó szavait ismételte bambán: – Lefeküdnék veled.

Néhány döbbszent perc után, a pletykaéhes tömegeből kivált egy nő és ráterítve Ilona vállára a kabátját, óvatosan igyekezett a szerencsétlen lányt visszatessékélni az üzletbe.

– Jöjjön kedvesem! – mondta neki kedvesen, de Ilona agyában ekkor már pállott üresség tátongott és csak ismételte a hallott szavakat: – Jöjjön kedvesem! – És ettől olyan boldog volt. – Az ő kedvese... vagy ő a kedves?... Lefeküdnék veled! – motyogta és hagyta, hogy az idegen nő visszatereje őt az antikváriumba. Agya teljesen kikökött a normális menetéből, s képtelen volt megfelelő utasításokat küldeni a testének. Olyan volt ott a régi, poros könyvek között, mint egy otthelyezett s széthullott kézirat. Hiányzott a borítója, a címe, a tartalomjegyzéke. Betűk, szavak hal-maza volt pusztán, teljesen rendszertelenül egymásra hányva. Egy összekevert kirakós játék képkockái, és nem lehetett tudni, hogy mit ábrázol a kép eredetileg. Egész lényé belehervadt a fájdalomba.

– Na, mutasd magad, hadd lássalak! – jött be a két nő mögött nevetve Narkó, s csak ekkor látta meg, hogy E. Koó Ilona megöszült, megöregedett ez alatt a fél óra alatt. Teste, arca olyan szálnalmasan sorvadt össze, hogy Narkó megjegyezte a túl jól sikerült vicctől.

– Hadd lássalak! – ismételte a lány üveges szemekkel.

– Na, ne csináld már! – próbálta elbagatellizálni a dolgot Narkó, de olyan zavarban volt, amilyenhez nem volt szokva.

– Csináld már! – mondta a lány.

Erre már Narkó homlokára is kiült a rettegés verejtéke és majdnem ugyanolyan kétségbeesetten ténfergett az üzletben, mint az a szerencsétlen árnyéklény. Mozdulatai, gesztusai, amelyek eddig duzzadtak a merészségtől és az önbizalomtól, most leeresztettek, mint egy szezon végi otthelyezett gumicsónak a Balaton partján. Félt, s ez a félelem rekedtté és izzadósá tette. Amikor a testnedvek megjelennek az emberen, az olyan, mintha kifordítanák a testet. Alpárinak érezte, hogy a belső váladékai nyomot hagynak rajta és ilyen hétköznapivá alázzák az ő képzelt spirituitását. Olyan lett ettől, mint amilyenek azok a provinciális, egyszerű emberek szoktak lenni, akiket annyira lenézett. Első ízben undorodott meg magától, és ettől még inkább megrettent. Személyes sértésnek érezte, hogy a lány ilyen érzéseket, érzelmeket, vegetativitást váltott ki belőle. Haragudott Ilonára, s még jobban gyűlölte, mint eddig, mert tragédiájával egy pillanatra viszolygást indukált benne saját magával szemben. Az a gondolat gyötörte a legjobban, hogy olyan, mint a többiek. Számára a saját teste ez idáig valami olyan szférikus burkot jelentett, amely mint az olimposzi istenek negyedik dimenziós teste, csak egy rájá volt az ő minden mástól különböző objektivitásának. Most azonban ezekkel a valóságos, mégis anonim kémiai-biológiai folyamatokkal a profanitás világába szakadt bele, és ezt nem bírta elviselni. Hisztériás önsajnálataiban azonnal megfedekezett a lányról, és kedves öltözőbéli tükréhez rohant, hogy megnézzze, hogy lehetséges-e mindez. Lelke feldúlt volt ettől a szennyből, és kozmikus ízléstelenségnek tartott

ta, hogy ilyen helyzetbe kerülhetett. Se nem látott, se nem hallott. Mint egy eszelős, tapadt a tükörre, hogy egészen közelről, minden részletében megvizsgálhassa magát. Szinte a saját bőre alá kívánt látni. Kiforgatni, kikutatni akarta a vérerekben zajló örült vágatát, s megérteni, hogy lehetséges-e az, hogy az ő teste is csak egy anyag.

– Anyag. – harsogta egy kétségbeesett hang a fejében és ettől a rövid, száraz szótól teljesen rosszul lett. Szeme előtt kezdett elmosódni a valóságot és a tükörképét elválasztó horizont. Úgy érezte, nincsenek izmai, csontjai, hanem valami ködös, lila pára az egész teste. Olyan idegen, távoli lett minden. Nem ismerte fel saját magát ebben a tükörbéli bilokációban, s agya tele lett fagyos ellenségességgel saját maga iránt. Ekkor már csak valahonnan nagyon távolról hallotta, hogy mintha sziréna közeledő sikongatása töltené be a bérházak döbbszent tragédiáját, de felfogni nem volt képes ennek értelmét. Teste ide-oda csapódva hánykolódott az apró öltözőfülkében, mint nehéz ételektől háborgó gyomorban az újabb falat, s kifordulva magából, tombolni kezdett tehetetlenségében.

– Ég veled, reménytelen ifjú szerelmem! – susogta saját magának csendesesen, s az időközben darabokra tört tükör egy alkalmas szilánkjával felhasította ereit. A vér extrovertáltan spriccelt ki bőrtönéből, s Narkó érezte, ahogy elernyednek tagjai. A bolt kontúrjai kezdtek összefolyni, fülében zúgva hömpölygött a vér hangja, s az utolsó, amire még emlékezett egy elhaló hang, s egy autó becsapódó ajtaja volt.

– Ifjú szerelmem. – ismételte apatikusan a lány, miközben fehér ruhás alakok tuszkolták be egy mentőautóba, és rácsukták az ajtót. Nagy fáradtság vett erőt rajta. Közönyösen hagyta, hogy azt tegyenek vele az orvosok, amit akarnak. Csak feküdt ott a hideg nejlonnal letakart ágyon, s bánata homlokáról lelkébe göröngyösítette a ráncokat. Szelleme szundikáló lustasággal forgatta az unalomig ismételt szavakat: – Ifjú szerelmem. Öklendezett és gyomrának lázadása keserű ízt generált a szájába.

– Mint az epe. – futott át agyán egy pillanatra a felismerés, de csak mint egy érzés, ami nem tudatosult. Egyfajta ateizmus kerítette hatalmába. Hitetlenség a szerelemben, az életben, a továbbélés fontosságában. Elhagyta magát, elhagyta élete értelmét, elhagyta az életét.

Pécsett, 2007. október 26.

König Frigyes: Architektúrakép (Vass-gyűjtemény)